

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Bernardi Primi Clarævallensis Abbatis, Ordinis
Cisterciensium Antesignani, melliflui Ecclesiæ Doctoris
Sermones In Dominicis & Festa per annum**

Bernardus <Claraevallensis>

XIII. De vers. 12. In manibus portabunt te &c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39254

pus quandoque dissimulet, ne forte periculosius ab illius te manibus ipse præcipites, si te eis ignoraveris sustentatum. Spirituales enim sunt manus istæ, & auxilia utique spiritualia, quæ singulis electorum pro cuiusque discriminis modo & objectæ difficultatis, tanquam lapideæ molis quantitate, ab his qui sibi deputati sunt Angelis spiritualiter & multipliciter exhibentur. Dico ego tamen aliqua ex his quæ communia magis arbitror, & paucis qui inter vos sunt in experta. Turbatur aliquis vehementer, seu corporali quovis incommodo, seu tribulatione aliqua seculari, seu acedia spiritus, & quadam animi defectione languescens. Jam tentari incipit supra quàm valeat sustinere, jam impinget, & offendet in lapidem, si non fuerit qui subveniat. Quis vero est lapis iste? Ego illum intelligo lapidem offensionis, & petram scandali, in quam si offenderit quis, collidetur: super quem vero ceciderit, conteret eum. Lapidem utique angularem, electum preciosum, qui est Dominus Christus. In hunc lapidem offendere, est murmurare adversus eum, scandalizari à pusillanimitate spiritus & tempestate. Itaque opus illi est angelica ope, angelica consolatione, angelicis manibus, qui jam defecit, jam propemodum offendit in lapidem. Et verè offendit in lapidem, qui murmurat & blasphematur, seipsum collidens, non eum in quem furibundus impingit.

n Isaiæ. 8. c
Ad lapidem
languidos,
& pusillanimes
offendere.

Arbitror sanè velut duabus quibusdam manibus ejusmodi homines interdum ab Angelis supportari, ut quodammodo non sentientes transeant quod tantopere formidabant, nec parum mirentur postmodum tam super posteriori facilitate, quàm super difficultate priori. Vultis scire quas intelligam duas manus? Duplicem utique demonstrationem, dum videlicet hinc quidem tribulationis brevitatem, inde æternitatem retributionis ostenditur: aut magis pingitur, vel imprimitur cordi, ut intimo affectu sentiat, quoniam momentaneum hoc & leve tribulationis nostræ supra modum in sublimitate æterni pondus gloriæ operatur in nobis. Quis vero istas tam bonas per bonos non credat fieri, cum certum sit, quod e contrario malæ utique fiant immisiones per angelos malos? Habetote familiares Angelos, Fratres mei, frequentate eos sedula cogitatione & devota oratione, qui semper vobis adsunt ad custodiam & consolationem.

Brevitatem
tribulationis,
& æternitatem
retributionis
velut duas esse
manus, qui-
bus ij suppor-
tentur ab An-
gelis.

S E R M O XIII.

De Ps. XII. In manibus portabunt te, &c.

Possumus hunc versum qui in manibus est, videlicet, In manibus portabunt te, &c. non modo de præsentis consolatione dictum accipere, sed etiam

*Anima de-
functorum
manibus
Angelorum
deportantur
in caelum.*

*Visio S. Be-
nediti.
a Luc. 16. f*

b Matt. 4. a

*Demonum
ex diversis
officijs vel
maleficijs di-
versa nomina.*

c Matt. 17. c

*d Psal. 57. a

*Via Damo-
num Circuitio
& Obstinatio*

etiam de futura. Nempe custodiunt nos in vijs nostris Angeli sancti; sed via finita (quod est utique vita finita) in manibus tollunt. Nec enim desunt nobis testes fideles. Proximè lectum est vobis de beatissimo Patre nostro vere per omnia benedicto, quòd dum intentam oculorum aciem in splendore coruscæ lucis habere videretur, vidit Germani animam Capuani Episcopi in sphaera ignea ab Angelis in caelum deferri. Sed quid hujusmodi testimonia requirimus? Ipsa in Evangelio Veritas de mendico & ulceroso ait ^a, *quoniam portatus est ab Angelis in sinum Abrahae*. Neque enim in illa tam nova nobis tamque incognita regione ambulare ipsi possemus, praesertim cum tantus sit lapis in via. Quis lapis? qui in lapidibus olim consueverat adorari, qui lapides obtulit Domino dicens ^b: *Dic ut lapides isti panes fiant*. Porro pes tuus, affectio tua: pes animæ; quam in manibus Angeli portant, ne offendas ad lapidem pedem tuum. Quomodo enim non vehementissimè turbaretur anima, si sola hinc egrederetur, si illas sine consolatione ingrederetur vias, si inter illos lapides suis pedibus graderetur?

Enim vero manifestius audi quàm necesse habeas portari in manibus alienis, nec alijs quàm angelicis tamen. *Super aspidem & basiliscum ambulabis, & conculcabis leonem & draconem*. Quid inter hæc faceret pes humanus? Quid humanæ affectionis inter tam terribilia monstra constaret? Nempe nequitia spiritalis sunt, & quidem non incongruis appellationibus designata. Siquidem & de his dictum, quod nequaquam vobis excidisse reor: *Cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis*. Quis vero scire potest, an divitiæ sint inter eos operationes malitiæ, ministeria iniquitatis; ut ex diversis officijs, quin potius maleficijs, vocabula quoque diversa sortiti nominentur? Alius siquidem *aspis*, alius verò *basiliscus*, alius autem *leo*, & alius quidem *draco*, quod videlicet suo quidem invisibili modo variè quoque noceat, quasi alius morfu, alius quoque visu, alius autem rugitu vel ictu, alius quidem flatu? Legi etiam de quodam genere dæmoniorum quod non eiiciatur nisi in orationibus & jejnijs ^c. Nihil poterat namque verbum Apostolicæ increpationis ad illud. Quomodo non illud *aspis* erat, illa utique de psalmo *aspis surda, & obturans aures ne vocem audiat incantantis*. Vis non terreri à tam terribifico monstro, vis securus post mortem ambulare super aspidem istam? Cave ne interim post eam ambules, cave ne imiteris, & non erit quod paveas in futuro.

Enim vero vitium est cui reor ejusmodi spiritum dominari, & si vultis scire, ipsa est circuitio, à qua vobis hesterno sermone monuimus esse cavendum. Ista obstinatio est, adversus quam pridie loquebamur.

Nec

In Psalmum XC. Qui Habitat, Serm. XIII. 547

Nec enim piget quoties datur occasio, ab hac tam gravi peste præmunire vos, ut eam omnimodis fugiatis: quòd hæc quidem sit summa quædam religionis subversio, & verè juxta testimonium legislatoris *venenum aspidum insanabile* e. Dicitur aspis hinc alteram aurem quam pressius potest terræ infigere: inde verò alteram caudæ immissione nihilominus obturare ne audiat. Quid adhæc incantantis vox, quid sermo faciet prædicantis. Orabo pro eo, humiliabo in jejunio animam meam, baptizabor pro mortuo uberrimo quodam profluvio lachrymarum, apud quem viderim nihil humanæ incantationis quamlibet sapientiam, nihil quantamcunque admonitionis industriam prævalere. Noverit tamen vir pertinax non cælo se se, sed solo infigere caput, quòd sapientia quæ deforsum est, non modo pudica, sed & pacifica sit: hæc autem magis, ut ita dicam aspidica, nisi terrena esse non potest. Sed nec adeo absurdesceret, nisi cauda quoque obturaret auditum. Quæ est hæc cauda? Finis intentionis humanæ. Hæc surditas desperata, dum hinc quidem velut terræ infixus propriæ quisque inhæret voluntati; inde velut reflectens caudam, finem aliquem meditatur, & infigit animo quòd desiderat adipisci. Nolite obsecro; Fratres, nolite obturare aures, nolite aliquando obdurare corda vestra. Inde enim tam mordax & amarus sermo invenietur in ore hominis obstinati, quòd nulla ad eum penetrare queat benevolentia monitoris. Inde aspidi virus in linguæ aculeo perseverat, quòd adversus linguam incantatoris tanto se studio obturavit.

quantopere cavenda.

e Deut. 33. c
Obstinati & pertinaces aspidi similes.

Cum obstinatis quid sequomodo agendum.

At basiliscus, ut ajunt, venenum in oculo gerit, pessimum animal, & præ omnibus execrabile. Nolle cupis oculum venenatum, oculum nequam, oculum fascinantem? Invidiam cogitatio. Quid vero invidere, nisi malum videre est? Si non esset ille basiliscus, nunquam per eius invidiam mors intrasset in orbem terrarum. Væ homini misero, quòd invidum non prævidit. Superemus & vitium hoc dum adhuc vivimus, si post mortem volumus ministrum tantæ nequitie non timere. Nemo alterius bonum invidio aspiciat oculo. Nempe hoc ipsum jam quòd in se est, tabe sua illud inficere, & quodammodo interficere est. Qui hominem odit, homicidam illum Veritas ipsa testatur. *f* Quid & ille qui bonum odit in homine, nunquid non homicida poterit appellari? Adhuc vivit homo, & ille jam reus est mortis eius. Adhuc ardet ignis quem Dominus Jesus misit in terram, & invidus tanquam qui spiritum extinxerit, jam damnatur. Væ vobis à dracone. Immanis est bestia, flatu igneo quicquid attigerit, necat; non modo bestias terræ, sed & volucres cœli.

Invidia oculi venenatus. Basiliscus in oculo venenum gerit.

f 1. Ioan. 3. c.

Spiritus iracundia draco. Ira est affectio naturalis, sed per abusum perniciofa.

g Luc. 12. a *

Ira laudabilis & utilis quæ.

b Isa. 35. d

i 2. Reg. 16. c

k 1. Pet. 5. c

Leo rugitus scribibilis.

Haud alium ego *draconem* hunc quàm spiritum iracundiæ reor. Quantos etiam sublimis ut videbatur vitæ, flatu huius draconis miserè satis adustos, turpiter in huius os ingemimus cecidisse? Quàm melius sibi ipsis irasci potuerant ne peccarent? Nimirum affectio naturalis ira hominum est, sed abutentibus bono naturæ gravis perditio est, & miseranda perniciës. Occupemus illam, Fratres, in quibus expedit, ne forte ad inutilia illicitaque prorumpat. Sic nimirum solet amorem amor expungere, solet timor timore depelli, & *Nolite timere eos qui corpus occidunt*, ait Dominus, *animæ autem non habent quid faciant*. Et confestim, *ostendam autem*, ait, *vobis quem timeatis*. *Timeate autem eum qui potestatem habet corpus & animam mittere in gehennam*. Ita dico vobis, hunc timeate. Ac si manifestius dicat: Hunc timeate, ne illos timeatis. Repleat vos spiritus timoris domini, & timor alienus locum non habebit in vobis. Et ego vobis dico: Non autem ego, sed: veritas non ego, sed Dominus. Nolite irasci eis qui transitoria vobis auferunt, qui convitia inferunt, qui ingerunt forte supplicia, & post hoc faciunt nihil. Ostendam autem vobis cui debeatis irasci. Irascimini ei quæ sola vobis nocere potest, sola facere, ut omnia illa non profint. Vultis scire quænam illa sit: Iniquitas propria. Ita dico vobis, huic irascimini. Nulla enim nocebit adversitas, si nulla dominetur iniquitas. Qui perfectè huic irascitur, cæteris non movetur, magis & amplectitur ea. *Ego* (inquit ^b) *in flagella paratus sum*. Sit damnum, sit convitium, sit læsio corporalis, paratus sum, & non sum turbatus: quoniam dolor meus in conspectu meo semper. Quidni exteriora omnia parvipendam in huius æstimatione doloris? *Filius* (inquit ⁱ) *uteri mei persequitur me, & convitianti servulo indignabor?* Cor meum dereliquit me, dereliquit me virtus mea, & lumen oculorum meorum, & damna temporalia plangam aut incommoda corporalia reputabo?

Hinc nimirum non modo mansuetudo oritur cui draconis flatus non noceat, sed etiam magnanimitas, quam rugitus leonis non terreat. *Adversarius vester tanquam leo rugiens*, ait Petrus ^k. Gratias magno illi Leoni de tribu Juda: rugire iste potest, ferire non potest. Rugiat quantum vult tantum non fugiat ovis Christi. Quanta minatur, quanta exaggerat, quanta intentat? Non simus bestię ut nos prosterнат vacuus ille rugitus. Sic enim perhibent qui talia curiosius vestigaverunt, ad rugitum leonis nullam bestiam stare posse, ne eam quidem quæ adversus ictum eius tota animositate repugnat: & plerumque superat ferientem, quæ non sustinet rugientem. Vere bestia, vere rationis expers, qui tam pusillanimis est, ut solo timore cedat qui sola futuri exaggeratione laboris

ris victus, ante conflictum non celo, sed tuba prosteritur. *Nondum restitisti usq; ad sanguinem*, ait strenuus ille dux ¹ qui leonis huius noverat va- ¹ Heb. 12. b
num esse rugitum. Et alius quidam: *Resistite inquit diabolo, & fugiet* ^m Iacob. 4. b
à vobis m.

S E R M O XIV.

De ψ. XII. & XIII. *In manibus portabunt te, &c. super aspidem
& basiliscum ambul. &c.*

A Gamus, Fratres, gratias factori nostro, benefactori nostro, redempto-
ri nostro, remuneratori nostro, aut potius spei nostræ. Ipse enim re-
tributor, ipse retributio nostra, nec aliud jam quàm ipsum expectamus ab
ipso. Primum quod nobis præstitit, nos ipsi sumus. Siquidem ipse fecit ^{Deo quadri-}
nos, & non ipsi nos. Parum ne tibi videtur istud, quia te fecit? ^{fariam debe-}
qualem te fecit. Nempe etiam secundum corpus egregiam creaturam, ^{mus gratiarum}
secundum animam magis, utpote imagine creatoris insignem, rationis ^{actionem.}
participem, capacem beatitudinis sempiternæ. Porro secundum ambo si- ^{Dei in nos}
mul præ cæteris creaturis maximè admirandam, cohærentem sibi incom- ^{beneficia}
prehensibili artificio, investigabili sapientia conditoris. Itaque tam ma- ^{eleganter ex-}
gnum hoc donum, quàm magna res homo. Sed quàm gratuitum putas? ^{pendit.}
Planum est, quia nihil ante promeruit, qui penitus nihil fuit. An postea ^{1. Beneficium}
sperabatur gratiam retributurus auctori? *Dixi Domino, Deus meus es tu,* ^{Creationis.}
quoniam bonorum meorum non eges ^a. Non igitur necessariam retributurus ^a Psal 15. a
gratiam ei qui sic per omnia sibi sufficit, sed devotas relaturus gratias ei
qui sic meruit, sperabatur. Quidni gratias agat? Si quis oculorum lumen,
si quis usum aurium, si quis narium, si quis manuum, si quis pedem tibi
præpeditum aliquomodo reparasse videretur, si quis sopitam quavis oc-
casionem excitasse in te rationem: quis non alius tibi vehementissime suc-
censeret, si quandò forte beneficii huius immemorem, aut benefactori
deprehendisset ingratum? Enim verò Dominus Deus tuus, ipsa etiam ti-
bi instrumenta largitus, ex nihilo fecit hæc omnia. Nec modò fecit, sed &
compegit etiam & formavit, ac suo quoque illustravit officio. Quomodo
non is omni jure sibi gratias exigit ampliores?

Nam ne hoc quidem (licet maximo) contentus munere, qui dedit ut ^{2. Beneficium}
esses, qui ante non fueras, adjecit etiam unde subsisteres, qui jam eras, ^{conservatio-}
Nec minus liberaliter hoc, quàm illud mirabiliter est operatus *Faciamus,* ^{nis}
(inquit) *hominem ad imaginem & similitudinem nostram* ^b. Quid verò po- ^b Gen. 1. c
stea? *Et præsit piscibus maris, & bestiis terræ. &c.* Nam & cœlestia sese ele-
menta in usus creasse tuos, ante docuerat. Nempe facta memorantur,
ut essent *in signa, & tempora, & dies & annos.* Cui putas? Nulli utique nisi
tibi